

Reactienota consultatie Notitie Kansrijke Oplossingen Rivierklimaatpark Ijsselpoort

Versie Definitief

4 september 2018

Inhoudsopgave

1. Inleiding
  - Toelichting proces
  - Consultatie NKO
2. Reacties
3. Overzicht wijzigingen NKO

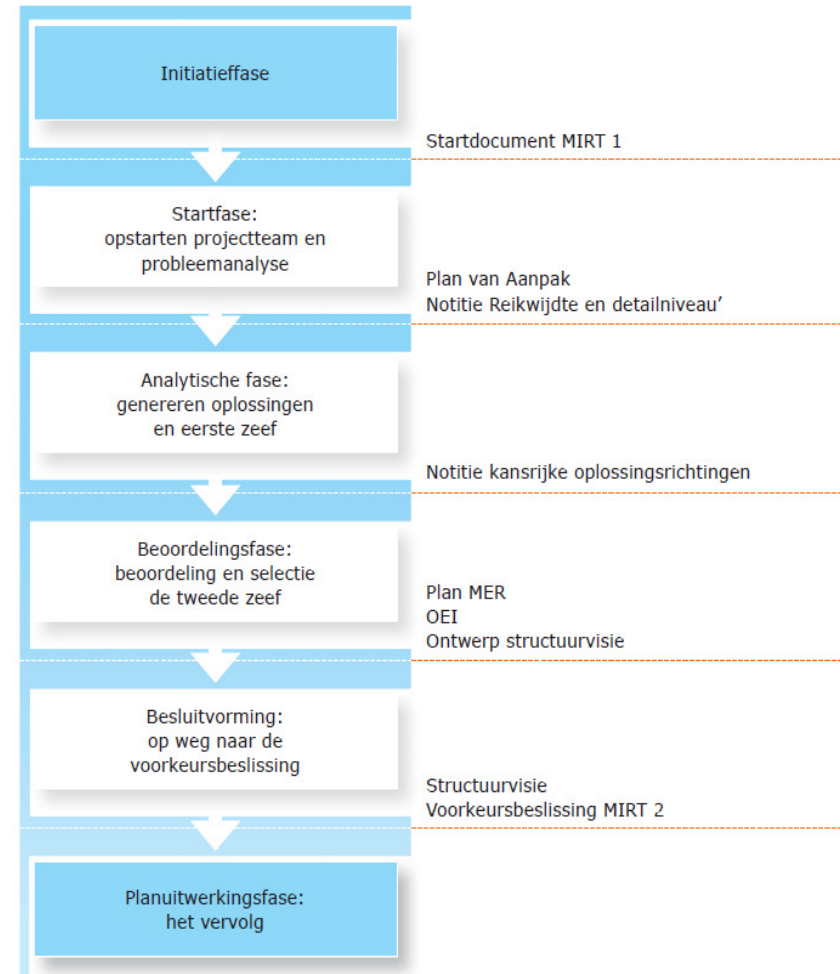
1. Inleiding

De Stuurgroep en daarna de dagelijkse besturen hebben begin maart 2018 de conceptnotitie kansrijke oplossingsrichtingen Rivierklimaatpark (NKO) voor consultatie vrijgegeven. De consultatie is bedoeld om partijen de gelegenheid te bieden te reageren op de notitie. De reactienota geeft een samenvatting van de ingediende suggesties, vragen en adviezen een reactie hierop en wat de gevolgen zijn voor de inhoud van de NKO. Alvorens een toelichting te geven op de wijze van consultatie eerst een korte toelichting op het proces.

Toelichting proces

In de Notitie Kansrijke Oplossingsrichtingen (NKO) staan vier kansrijke oplossingen voor de inrichting van de IJssel en haar uiterwaarden tussen Arnhem en Giesbeek. Het project Rivierklimaatpark IJsselpoort volgt de processtappen van het MIRT (zie figuur 1.1). De vier oplossingsrichtingen in het rapport geven het speelveld weer waarbinnen de tien samenwerkende partners op zoek gaan naar de meest wenselijke en haalbare invulling van het gebied, de zogeheten analytische fase. Deze keuze zal mede gebaseerd worden op diverse (nog uit te voeren) onderzoeken op het gebied van milieu (MER), kosten en baten (MKBA) en financiële haalbaarheid; de beoordelingsfase. De NKO is de basis voor ontwikkeling van MER en MBKA-alternatieven.

Het detailniveau van oplossingsrichtingen sluit aan bij het niveau van een structuurvisie. Het doel van de verkenningsfase is het bereiken van overeenstemming over de belangrijkste keuzes binnen het gebied. Het gaat daarbij om het maken van keuzes over grote ruimtelijke ingrepen waarbij de bestaande situatie wat betreft functie en gebruik verandert. Zoals aanleg van infrastructuur en geulen en transformatie van landbouw naar natuur. In het vervolg (planuitwerkingsfase) zal het uiteindelijke gekozen voorkeursalternatief nader worden uitgewerkt en gedetailleerd.

Figuur 1.1 Processtappen MIRT

In de analytische fase is, met inbreng van vele belanghebbenden, zo breed mogelijk gezocht naar mogelijke oplossingen voor het gebied. Onhaalbare, of op dit moment te gedetailleerde oplossingen zijn afgevallen (de eerste zeef). De NKO laat desondanks nog steeds een breed spectrum zien van mogelijke oplossingen. Dit is van belang opdat straks bij de besluitvorming gesteld kan worden dat alle realistische invullingen van het gebied beoordeeld zijn. Bij het maken van de keuze voor invulling van het gebied dient dit namelijk goed onderbouwd te zijn.

Zoals uit figuur 1.1 en bovenstaande tekst blijkt betekent vaststelling van de NKO dat de verkenning halverwege is. In de volgende fase, de beoordelingsfase, wordt onderzoek uitgevoerd naar de mogelijke effecten (op milieu en financieel vlak) van maatregelen en vindt beoordeling plaats naar ruimtelijke inpasbaarheid. De door de vijf bevoegde gezagen (de gemeenten Arnhem, Duiven, Westervoort, Rheden en Zevenaar) vastgestelde NRD geeft aan welke onderzoeken zullen plaatsvinden en hoe de beoordeling (“scoren”) van maatregelen in zijn werk zal gaan. De NRD is op de site van het project www.rivierklimaatpark.nl te downloaden of op te vragen via email adres: rivierklimaatpark@gelderland.nl.

Consultatie NKO

Consultatie op de NKO heeft plaatsgevonden door middel van het houden van informatiebijeenkomsten voor belanghebbenden en vragen van advies aan de commissie MER, de klankbordgroep en het Q-team. Daarover hieronder meer.

De NKO is gepubliceerd en tijdens twee informatiebijeenkomsten 3 en 4 april 2018 gepresenteerd aan belanghebbenden. Circa 200 mensen hebben zich op de twee informatieavonden laten informeren over het Rivierklimaatpark. Tijdens en na de informatieavonden is gebruik gemaakt van reactieformulieren waarop iedereen een reactie kon geven op de vragen:

- Wat vindt u van de vier kansrijke oplossingen?
- Mist u een maatregel in een van de vier oplossingsrichtingen? Zo ja, wat zou u graag willen aanvullen?
- Heeft u nog andere opmerkingen of vragen?

De NKO is voor advies toegestuurd aan de commissie MER (a), klankbordgroep (b) en het Q-team¹(c). In hoofdlijnen geven zij aan om in de NKO aandacht te hebben voor:

- a. het beperken van het aantal alternatieven in de plan-MER². Dit kan door beter onderscheid te maken tussen hoofd- en bijzaken (anders gezegd tussen grote en kleine ingrepen). Hierdoor wordt ook duidelijker waar binnen het project de belangrijkste keuzes liggen;
- b. het beeld dat kan ontstaan dat het voorkeursalternatief een keuze is uit een van de vier oplossingsrichtingen uit het NKO. Naar verwachting is dit niet het geval en zal het voorkeursalternatief bestaan uit onderdelen afkomstig uit verschillende oplossingsrichtingen. Het is van belang hier duidelijk over te communiceren;
- c. de rivierbodemdaling, bij voortgaande uitschuring zal de bodem van de IJssel in 2050 een halve meter lager liggen en in 2100 anderhalve meter.

De reactienota heeft als doel de ingediende suggesties, vragen en adviezen en de reactie daarop te presenteren aan de Stuurgroep en de dagelijkse besturen van de tien samenwerkende partners zodat zij deze bij hun besluitvorming kunnen betrekken. Als laatste hoofdstuk van deze nota zijn de voorgestelde wijzigingen op de NKO toegelicht en gemotiveerd.

---

¹ Omdat de NKO onderlegger is voor de op te stellen MER-rapportage, die door de commissie MER beoordeeld zal worden is zij gevraagd om advies over de notitie. Rol van de klankbordgroep is de Stuurgroep te adviseren over de mate van draagvlak in het gebied voor het voorkeursalternatief inclusief de hieraan gekoppelde studies / stukken zoals NRD, NKO, MER en IGSV. Het Q-team is het 'ruimtelijk geweten' (zoals de klankbordgroep fungeert als draagvlak geweten) van Rivierklimaatpark en adviseert eveneens de Stuurgroep.

Naast bovengenoemde externe consultatie is de NKO ook door de tien samenwerkende partijen beoordeeld op consistentie. Op een aantal onderdelen heeft dit geleid tot aanscherping of aanpassing van de NKO. Ook deze wijzigingen zijn genoemd en nader gemotiveerd in het laatste hoofdstuk van deze nota. Hiermee laten de partijen zien volledig transparant te zijn over de keuzes en afwegingen die gemaakt zijn in de NKO.

Anonimisering

Op grond van de Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming is het niet toegestaan de persoonsgegevens (NAW-gegevens) van natuurlijke personen te verwerken zonder bijvoorbeeld een wettelijke grondslag, dringende noodzaak of toestemming van de betreffende personen. Daarom zijn de indieners van een reactie in deze nota niet bij naam genoemd

² Omdat de uiteindelijk vast te stellen structuurvisie onderdelen bevat die m.e.r.-beoordelings plichtig zijn is het opstellen van een plan-MER verplicht (zie hoofdstuk 1.3 van het NRD en www.infomil.nl/onderwerpen/integrale/mer/procedurehandleiding/wanneer-beoordeling/)

2. Reacties

In totaal zijn 82 reacties ontvangen van belanghebbenden. Zoals aangegeven is door diegenen die gereageerd hebben gebruik gemaakt van reactie formulieren, hierop stonden de vragen:

- A. Wat vindt u van de vier kansrijke oplossingen?
- B. Mist u een maatregel in een van de vier oplossingsrichtingen? Zo ja, wat zou u graag willen aanvullen?
- C. Heeft u nog andere opmerkingen of vragen?

Voor beantwoording van vragen en een algemene weergave van ingediende reacties is voor clustering van reacties per vraag gekozen. Hierna volgt per vraag een overzicht van wat is ingediend en een reactie hierop.

Overzicht A: Wat vindt u van de vier kansrijke oplossingen?

Deze vraag is door bijna iedereen beantwoord. Soms met een duidelijke voorkeur voor een oplossingsrichting, soms met een korte of uitgebreide toelichting. Het integraal opsommen van alle individuele reacties zou zeer veel ruimte in beslag nemen en heeft hier geen toegevoegde waarde, omdat het individuele meningen betreft die vaak herhaald worden en tegengesteld zijn. Daarom beperken wij ons hier tot het puntsgewijs weergeven van een selectie van antwoorden:

- wens om te blijven boeren
- betrek dorp Giesbeek bij initiatieven
- geen geul Koppenwaard
- tegen draaien betonfabriek Westervoort
- zorg voor de sportvisserij voor goede bereikbaarheid en toegankelijkheid uiterwaarden

- tegen verhoging maximale waterstand
- horeca toevoegen positief (terrein De Groot o.a.)
- bezwaar tegen windmolens
- houd rekening met natuur bij openstellen gebieden
- in een rivierklimaatpark is geen ruimte voor landbouwgronden
- In Rhederlaag wordt verblijfsrecreatie toegevoegd terwijl versterking dagrecreatie noodzakelijk is
- tegen drijvende zonnecellen Rhederlaag
- opbrengst energie op alle daken kan hoog zijn
- besteed aandacht aan impact ingrepen vogelsoorten
- houd rekening bij ontwerp fietsbrug met minimale doorvaart hoogte (min 9,1m boven de maximale waterstand)
- aandacht voor verkeersveiligheid ontbreekt (Westervoort)
- tegen kap en niet terugplaatsen van bomen

Uit de reacties bleek dat sommige indieners er van uit gingen dat er tussen oplossingsrichtingen gekozen moest worden. Dat is niet het geval. Naar verwachting zal het voorkeursalternatief zijn samengesteld uit bouwstenen uit verschillende oplossingsrichtingen (*zie ook* hoofdstuk 4 vervolproces van de NKO). Bij de beantwoording van vragen, in tabel C van de nota, wordt hier nog op terug gekomen.

Overzicht B: Mist u een maatregel in een van de vier oplossingsrichtingen? Zo ja, wat zou u graag willen aanvullen?

Nummer	Toelichting suggestie	Reactie Stuurgroep	Voorgestelde wijziging in NKO
1	Voeg ooievaarsnesten Koppenwaard toe	<p>Het detailniveau van oplossingsrichtingen sluit aan bij het niveau van een structuurvisie. Het doel van de verkenningsfase is het bereiken van overeenstemming over de belangrijkste keuzes binnen het gebied. Het gaat daarbij om het maken van keuzes over grote ruimtelijke ingrepen waarbij de bestaande situatie wat betreft functie en gebruik verandert. Zoals aanleg van infrastructuur en geulen en transformatie van landbouw naar natuur. In het vervolg (planuitwerkingsfase) zal het uiteindelijke gekozen voorkeursalternatief nader worden uitgewerkt en gedetailleerd.</p> <p>De keuze voor ooievaarsnesten hangt af van de hoofdkeuze welk type landschap wordt gekozen. In het voorkeursalternatief (hierna VKA) wordt de keuze gemaakt voor een type landschap. Als in dit type landschap ooievaarsnesten, die gezien worden als een detail invulling, passend zijn wordt dit verder uitgewerkt in de vervolffase.</p>	Deze suggestie geeft geen aanleiding tot aanpassing van de NKO.
2	Trek het nu doodlopende buitendijkse fietspad bij afrit Rheden door naar het viaduct van de A348 over Steegse haven en sluit aan op de Van Aldenburgenlaan of realiseer een pontje of brug tussen de Vaalwaard en Havikerwaard.	<p>Genoemde bouwstenen bieden kansen om het recreatieve wandel- en fietsnetwerk in oostelijke richting, tussen Rivierklimaatpark en de Havikerwaard te versterken. In oplossingsrichtingen 3 en 4 is hieraan invulling gegeven door een pontverbinding tussen Giesbeek en de Havikerwaard. Een alternatief voor deze verbinding is de voorgestelde brugverbinding aan of naast het viaduct van de A348 over de Steegse Haven. Deze bouwsteen wordt toegevoegd aan oplossingsrichting 2. Deze bouwsteen was ook opgenomen in het Masterplan Zuidflank Rheden.</p>	In de NKO zal fietsbrug Velperwaard – Havikerwaard toegevoegd (over invaart Steegse haven) worden aan oplossing 2

Nummer	Toelichting suggestie	Reactie Stuurgroep	Voorgestelde wijziging in NKO
		Een brug of pontverbinding tussen Vaalwaard en Havikerwaard vraagt ook de aanleg van een fietspad door de Vaalwaard zelf. Dit gebied wordt op dit moment al ontwikkeld tot natuurgebied waarin een fietspad ongewenst wordt geacht. De zuidelijk gelegen pontverbinding bij Giesbeek uit oplossingen 3 en 4 of de noordelijker gelegen brugverbinding aan/langs het viaduct worden kansrijker geacht om nader te onderzoeken	
3	Maak paviljoen op de Groot terrein mogelijk	Een paviljoen kan gezien worden als een specifieke uitwerking van de in oplossing 2 opgenomen informatiepunt/horecagelegenheid. Het mogelijk maken van een paviljoen is daarmee als maatregel opgenomen in de NKO.	Deze suggestie geeft geen aanleiding tot aanpassing van de NKO.
4	Opspuiten eilanden Rhederlaag en toevoegen snel vaargebied (waterskibaan).	Het opspuiten van eilanden wordt niet gezien als realistische bouwsteen. Dit vanwege de diepte van de plas en de voor het opspuiten benodigde hoeveelheden zand. Gezien het huidige gebruik als zeil en zwemgebied wordt een waterskibaan niet als realistische bouwsteen gezien voor dit gebied.	Deze suggestie geeft geen aanleiding tot aanpassing van de NKO.
5	Vogelkijkhut en natuureducatie (kinderen).	Zie voor een toelichting op de detailniveau van de oplossingsrichtingen het antwoord onder nummer 1. De keuze voor vogelkijkhut en natuureducatie (kinderen) hangt af van de hoofdkeuze welk type landschap wordt gekozen. In het VKA wordt de keuze gemaakt voor een type landschap. Als in dit type landschap realisatie van een vogelkijkhut en natuureducatie, die gezien worden een detail invulling, passend zijn wordt dit verder uitgewerkt in de vervolgfase.	Deze suggestie geeft geen aanleiding tot aanpassing van de NKO.
6	Aandacht voor rolstoel toegankelijkheid ontbreekt in de NKO	Zie voor een toelichting op de detail niveau van de oplossingsrichtingen het antwoord onder nummer 1.	Deze suggestie geeft geen aanleiding tot aanpassing van de NKO.

Nummer	Toelichting suggestie	Reactie Stuurgroep	Voorgestelde wijziging in NKO
		Rolstoeltoegankelijkheid zal een rol spelen in de vervolgfase waarin meer duidelijk wordt welke detail invullingen mogelijk zijn binnen het VKA.	
7	Maak dijk Westervoort autoluw en leg tussen bruggen Westervoort verlaagd fietspad aan.	Deze wensen sluiten aan bij de “Masterplan Westervoort Noord”. In lijn met deze gebiedsstructuurvisie zal onderzoek worden gedaan naar een weekendafsluiting voor auto’s en motoren onder de spoorbrug. Ook zal onderzoek worden gedaan naar een vrijliggend fietspad op de buitenberm van de dijk tussen Driegaardensestraat t/m toegang Putman in oplossingsrichting 1.	In oplossingsrichting 1 wordt opgenomen dat verbeteren verkeersveiligheid dijk Westervoort ook weekend afsluiting voor auto’s en motoren onder de spoorbrug omvat. In oplossingsrichting 1 zal ook vrij liggend fietspad op de buitenberm opgenomen worden.
9	Winning thermische energie uit oppervlaktewater, ook wel TEO genoemd, ontbreekt nu als maatregel.	Dit is een goede aanvulling op de te onderzoeken mogelijkheden voor energiewinning. Onderzoek naar mogelijkheden Winning thermische energie uit oppervlaktewater (TEO) wordt meegenomen in combinatie met de in de oplossing 2 opgenomen koude warmte opslag (WKO).	Aan de NKO zal het onderzoek naar winning thermische energie uit oppervlaktewater i.c.m. WKO worden toegevoegd.
12	Realiseer ca 2,5 meter brede onverharde paden die geschikt zijn voor ruiters en menbers	Deze bouwsteen sluit aan bij de ambitie om doorgaande paden te ontwikkelen in het gebied voor verschillende vormen van recreatief medegebruik.	In de NKO zal de ruiterroute worden toegevoegd. aan oplossing 2 en daarmee meegenomen worden als te onderzoeken maatregel.
13	Verzoek om ligging in oplossing 3 en 4 van een vrij liggend fietspad Marsweg beter aan te duiden	In de NKO zal in oplossingsrichting 3 en 4 worden aangegeven dat het vrijliggende fietspad het deel van de Marsweg betreft tussen de Rhederlaagse meren en de Veestal.	In de NKO zal in oplossingsrichting 3 en 4 worden aangegeven wat de locatie is van een eventueel vrij liggend fietspad.

Overzicht C: Heeft u nog andere opmerkingen of vragen?

Nummer	Toelichting vraag/ opmerking	Reactie Stuurgroep	Voorgestelde wijziging in NKO
14	<p>Bij welke waterstand begint geul Koppenwaarde te stromen en hoeveel stijgt water bij Riverparc?</p> <p>Wordt er rekening gehouden met verslechtering van de waterkwaliteit van het Rhederlaag door instroming vervuild water?</p> <p>Wat wordt het maatgevend hoog water bij Riverparc? Als het hoger wordt dan 12.20 gaat dit problemen geven.</p>	<p>Dit zijn vragen die nader worden onderzocht in de beoordelingsfase van de verkenning (MER) en is vanzelfsprekend afhankelijk van het ontwerp van de geul.</p>	<p>Deze vraag geeft geen aanleiding tot aanpassing van de NKO.</p>
15	<p>Op welke wijze vindt weging van argumenten voor gekozen scenario's en de onderbouwing plaats?</p>	<p>De vastgestelde NRD geeft een eerste inzicht in de argumenten die een rol gaan spelen bij de beoordeling van de alternatieven. Daarbij zullen aspecten als financiële haalbaarheid, draagvlak en termijn van realiseren maatregelen aan de orde komen.</p> <p>De weging van alle aspecten vindt uiteindelijk door bestuurders plaats. Bij de presentatie van het VKA zullen wij de argumenten toelichten.</p>	<p>Deze vraag geeft geen aanleiding tot aanpassing van de NKO.</p>
16	<p>Wat is de huidige stand van zaken rondom vestiging van het bedrijf Rotra op het "De Groot terrein"?</p>	<p>Rotra (eigenaar van het terrein) bezint zich hoe zij met het terrein verder willen. In de NKO zijn een aantal mogelijke oplossingsrichtingen opgenomen voor invulling van het terrein.</p>	<p>Deze vraag geeft geen aanleiding tot aanpassing van de NKO.</p>
17	<p>Wat is het verschil tussen wandel en struinpaden en wat wordt bedoeld met exclusieve verblijfsrecreatie en beleven cultuurhistorie?</p>	<p>Struinpaden zijn onverharde wandelpaden.</p> <p>Omdat exclusieve verblijfsrecreatie nog niet nader is uitgewerkt kan deze term worden verwijderd.</p> <p>Onder beleven cultuurhistorie wordt verstaan het zichtbaar maken en het uitleggen van de achtergrond van bijzondere cultuurhistorische</p>	<p>In de NKO zal de definitie van struinpaden worden opgenomen.</p> <p>De term exclusieve verblijfsrecreatie wordt verwijderd uit NKO</p>

Nummer	Toelichting vraag/ opmerking	Reactie Stuurgroep	Voorgestelde wijziging in NKO
		objecten in het gebied voor de recreant. Dit betreft bijvoorbeeld oude rivierlopen, restanten van de steenfabricage geschiedenis, etc.	
18	Wat betekent de aanduiding 60% aangeven bij Rhederlaag in de oplossingsrichtingen?	Zestig procent is afkomstig uit de op 25 oktober 2017 door de gemeente Zevenaar vastgestelde nota van uitgangspunten voor het op te stellen bestemmingsplan Rhederlaag. De gemeente Zevenaar heeft besloten om de hoeveelheid nog te winnen zand in het gebied terug te brengen naar 60% van de oorspronkelijk beoogde hoeveelheid van 2,2 mln. m ³ . Deze ontzanding vind alleen plaats bij de Veerstal en de Kop van Wentink	Deze vraag geeft geen aanleiding tot aanpassing van de NKO.
19	Is verplaatsing steenfabriek Westervoort naar het De Grootterrein mogelijk?	Verplaatsing (herbouw) van cultuurhistorische objecten is niet aan de orde. Op beide plekken zal worden onderzocht op welke wijze de hier aanwezige waarden kunnen worden behouden en op een hoogwaardig niveau kunnen worden zeker gesteld.	Deze vraag geeft geen aanleiding tot aanpassing van de NKO.
20	Hoe wordt kribverkorting uitgevoerd?	Deze vraag kan op dit moment nog niet beantwoord worden. De wijze waarop kribverkorting plaatsvindt is een keuze die pas bij ontwerpsluiting aan de orde komt. In de verkenningsfase van het project zal eerst bepaald worden of en waar kribverkorting aan de orde is om het functioneren van de vaarweg te verbeteren.	Deze vraag geeft geen aanleiding tot aanpassing van de NKO.
21	Kunnen natuurdoelen leiden tot beperking ten aanzien van gebruik en betreding?	Natuurdoelen kunnen zeer goed leiden tot beperking ten aanzien van gebruik en betreding. In de verkenningsfase van het project zal uit onderzoek blijken in hoeverre uitvoering van	Deze vraag geeft geen aanleiding tot aanpassing van de NKO.

Nummer	Toelichting vraag/ opmerking	Reactie Stuurgroep	Voorgestelde wijziging in NKO
		onderdelen van de oplossingsrichtingen hierin verschillen.	
22	Is men bekend met adviezen van WWF, NM, SNL, ARK en World Fish Migrationday en beleidsregel Rijkswaterstaat rondom waterkrachtcentrales (WKC) en vis?	Dit advies wordt bij de beoordeling van toepassing van waterkrachtcentrales betrokken. Zij sluiten goed aan bij randvoorwaarden die worden gesteld vanuit de kaderrichtlijn water. In de beoordeling van de maatregelen zal mede daarom gezocht worden naar mogelijkheden om de in het water aanwezige stromingsenergie te benutten zonder schade te veroorzaken aan vispopulaties.	Deze vraag geeft geen aanleiding tot aanpassing van de NKO.
23	Natuurvriendelijke oevers, hoe zien deze eruit en welke gevolgen hebben deze oevers op de bevisbaarheid	Deze vraag kan op dit moment nog niet beantwoord worden. De wijze waarop de natuurvriendelijke oevers worden vormgegeven en de effecten hiervan op de bevisbaarheid van de oevers komt in de volgende fase (beoordelingsfase) aan de orde.	Deze vraag geeft geen aanleiding tot aanpassing van de NKO.
24	Wat wordt precies bedoeld met aanpassen oeverbelijning?	De oeverbelijning is de denkbeeldige lijn tussen de kribbakens (het deel van de krib waar het bakken staat). Aanpassing van de oeverbelijning betreft het aanleggen van een strekdam tussen deze koppen. Door aanleg van een dergelijke dam ontstaat een geleidelijk stromingspatroon in de rivier.	In de NKO zal de definitie van (aanpassing) oeverbelijning worden opgenomen.
25	In hoeverre leiden rustplekken wulp tot beperkingen ten aanzien van gebruik en betreding van het gebied. Ook extra stroomdalgrasland e.d. kan leiden tot vestiging van bijvoorbeeld kwartelkoning. Is in het	Natuurdoelen kunnen leiden tot beperking ten aanzien van gebruik en betreding. In de verkenningsfase van het project zal uit onderzoek blijken in hoeverre uitvoering van onderdelen van de oplossingsrichtingen hierin verschillen.	Deze vraag geeft geen aanleiding tot aanpassing van de NKO.

Nummer	Toelichting vraag/ opmerking	Reactie Stuurgroep	Voorgestelde wijziging in NKO
	gebied rekening gehouden met ligging van deze locaties en recreatieve wensen. Vestiging van bv kwartelkoning kan het gebied op slot zetten		
26	Is zandwinning nodig om kosten te dekken?	<p>Binnen het project is zandwinning geen opgave om kosten te dekken. Het is mogelijk dat bij grote ruimtelijke ingrepen in het gebied, zoals het graven van een of meerdere nevengeulen, zand gewonnen wordt dat buiten het plangebied toegepast en daarmee verkocht kan worden. Deze opbrengst kan benut worden voor maatregelen binnen het gebied. De onderzoeken die uitgevoerd worden zullen hier duidelijkheid over geven.</p> <p>Voor de goede orde wordt er op gewezen dat de beoogde 60% zandwinning, die in alle oplossingsrichtingen is opgenomen, onderdeel is van een breder pakket aan ingrepen in Rhederlaag (zie punt 18).</p>	Deze vraag geeft geen aanleiding tot aanpassing van de NKO.
27	In masterplan Westervoort Noord zat mogelijkheid van een jachthaven op terrein Struijk Verwo. Wordt dit meegenomen als gekozen wordt voor het verwijderen van Struijk Verwo (oplossing 4) zo niet waarom niet?	In het masterplan werd in de bijlage (verzamelde ambities) gesproken over het binnendijs doortrekken van de haven. Dit is echter niet overgenomen in het hoofdstuk Uitvoering van het Masterplan. Het lijkt financieel en ruimte-technisch niet haalbaar. Bij uitplaatsen van Struijk Verwo komt buitendijs gebied vrij wat ingericht kan worden voor diverse doeleinden. Een buitendijkse jachthaven wordt door de gemeente Westervoort niet opportuun geacht vanwege de nabijheid van jachthavens bij Arnhem en bij Lathum/Giesbeek.	Deze vraag geeft geen aanleiding tot aanpassing van de NKO.
28	In geen van de oplossingsvarianten is voor locatie De Groot uitgegaan van handhaving van het bestaande bestemmingsplan. Er is geen rekening	De huidige bestemming van het terrein betreft baksteenfabriek. De gemeente Rheden verwacht niet dat een invulling van dit terrein met een	Deze vraag geeft geen aanleiding tot aanpassing van de NKO.

Nummer	Toelichting vraag/ opmerking	Reactie Stuurgroep	Voorgestelde wijziging in NKO
	gehouden met het feit dat in geval de uitbreiding te Doesburg geen doorgang kan vinden, de herbesteding van De Groot tot overslaglocatie weer actueel wordt.	nieuwe baksteenfabriek reëel is. Herbesteding van de locatie ligt voor hand en dan vooral met een invulling die bijdraagt aan de opgaven van het Rivierklimaatpark. Een overslaglocatie wordt gezien de opgaven en de ligging van het terrein niet opportuun geacht en is daarom niet meegenomen in de NKO.	
29	Zijn de turbines visvriendelijk?	Dat is wel het uitgangspunt. In de beoordeling van maatregelen zal namelijk gezocht worden naar mogelijkheden om de in het water aanwezige stromingsenergie te benutten zonder schade te veroorzaken aan vispopulaties.	Deze vraag geeft geen aanleiding tot aanpassing van de NKO.
30	Kan de garantie gegeven worden dat de veiligheid en bevaarbaarheid van de IJssel voldoende geborgd is?	De verbetering van de veiligheid van en bevaarbaarheid voor schepen op de IJssel is een van de opgaven van het project en daarmee een belangrijk uitgangspunt voor het voorkeursalternatief. Het voorkeursalternatief moet dient een oplossing bieden voor de huidige knelpunten voor de scheepvaart en geen nieuwe knelpunten veroorzaken.	Deze vraag geeft geen aanleiding tot aanpassing van de NKO.
31	Is het mogelijk dat de inrichting die uiteindelijk gekozen wordt voor het gebied bestaat uit een combinatie van oplossingsrichtingen?	Dit is inderdaad zeer goed mogelijk en wordt zelfs verwacht. In de NKO wordt dit verduidelijkt.	In hoofdstuk 4 van de NKO wordt dit verduidelijkt.
32	Worden de vergunde (maar mogelijk nog niet gerealiseerde) situaties als vertrekpunt genomen bij (o.a. rivierkundige) onderzoeken	Ja vigerende vergunningen zijn uitgangspunt van het project, en maken onderdeel uit van de referentie situatie waar de gevolgen van wijzigingen binnen het gebied aan getoetst worden.	Deze vraag geeft geen aanleiding tot aanpassing van de NKO.
33	Waarom komen men en ruiterroutes, pontjes en bruggen niet in alle oplossingsrichtingen voor?	Er is in de NKO ervoor gekozen om elke oplossingsrichting zoveel mogelijk een eigen karakter te geven. Hiermee is getracht zo goed mogelijk weer te geven dat er bij inrichting van het	Deze vraag geeft geen aanleiding tot aanpassing van de NKO.

Nummer	Toelichting vraag/ opmerking	Reactie Stuurgroep	Voorgestelde wijziging in NKO
		<p>gebied gekozen kan worden voor verschillende invullingen. Door deze verschillende invullingen te onderzoeken en te beoordelen op (financiële en milieutechnische) haalbaarheid kan een keuze voor een bepaalde invulling goed beargumenteerd worden ten opzichte van andere keuzes.</p>	
34	<p>Waarom is er zo weinig reactietijd gegeven?</p>	<p>In de praktijk zijn alle ingediende reacties, ook als zij buiten de termijn zijn ingediend meegenomen. Reden voor een korte reactietijd is dat de samenwerkingspartners de verkenning in een relatief korte tijd willen afronden om snel aan alle belanghebbenden duidelijkheid te kunnen geven welke richting met het gebied wordt ingezet. Bij de ter inzagelegging van de ontwerp structuurvisie zal de wettelijke termijn van zes weken aangehouden worden.</p> <p>Voorafgaand aan de ter inzage legging ontwerp structuurvisie zullen nog verschillende informatie/ overleg momenten gehouden worden waar eenieder zijn/haar inbreng kan leveren. We streven ernaar om dit enkele malen per jaar te doen. Doorlopend is er de mogelijkheid om met vragen en opmerkingen richting de projectorganisatie te komen via de website of het mailadres van het project.</p>	<p>Deze vraag geeft geen aanleiding tot aanpassing van de NKO.</p>
35	<p>Wie nemen de beslissingen, wat wordt er onderzocht en welke conclusies worden er getrokken?</p>	<p>De weging van alle aspecten vindt uiteindelijk door bestuurders plaats. De vastgestelde NRD geeft een eerste inzicht in de argumenten die een rol gaan spelen bij de beoordeling van de alternatieven. Daarbij zullen aspecten als financiële haalbaarheid,</p>	<p>Deze vraag geeft geen aanleiding tot aanpassing van de NKO.</p>

Nummer	Toelichting vraag/ opmerking	Reactie Stuurgroep	Voorgestelde wijziging in NKO
		draagvlak en termijn van realiseren maatregelen aan de orde komen. Bij de presentatie van het VKA worden de argumenten toegelicht.	
36	Verduurzamingsmaatregelen overnachtingshavens worden gemist in de NKO.	De overnachtingshaven Giesbeek is een autonoom project binnen het gebied en behoort daarmee niet tot de opgaven van het project Rivierklimaatpark. Om deze reden worden er geen uitspraken gedaan over de invulling van dit project in de NKO.	Deze vraag geeft geen aanleiding tot aanpassing van de NKO.
37	Wanneer kunnen (detail)vragen over uitvoering van maatregelen en de gevolgen daarvan beantwoord worden ?	Het doel van de verkenningsfase is het bereiken van overeenstemming over de belangrijkste keuzes binnen het gebied. Het gaat daarbij om grote ruimtelijke ingrepen zoals aanleg van infrastructuur. Vragen over uitvoering van maatregelen (zie ook nummer 20 en verder) zullen pas in de volgende fase na de verkenning, de planuitwerkingsfase beantwoord kunnen worden.	Deze vraag geeft geen aanleiding tot aanpassing van de NKO.
40	Wat kunnen mensen doen als zij willen blijven meedenken bij invulling van het gebied?	Zoals bij nummer 34 is aangegeven staat de deur van de projectorganisatie open via in eerste instantie de website of het email adres.	Deze vraag geeft geen aanleiding tot aanpassing van de NKO.
41	Hoe wordt de inbreng vanuit het gebied gewogen en verwerkt?	In de inleiding van deze reactienota is vermeld dat zij als doel heeft de ingediende suggesties, vragen en adviezen en de reactie daarop te presenteren aan de Stuurgroep en de dagelijkse besturen van de tien samenwerkende partners zodat zij deze bij hun besluitvorming kunnen betrekken. Als laatste hoofdstuk van deze nota zijn de voorgestelde wijzigingen op de NKO toegelicht en gemotiveerd.	Deze vraag geeft geen aanleiding tot aanpassing van de NKO.

Nummer	Toelichting vraag/ opmerking	Reactie Stuurgroep	Voorgestelde wijziging in NKO
		<p>Door gemotiveerd te reageren op alle opmerkingen wil de stuurgroep transparant zijn in de overwegingen die ten grondslag liggen aan aanpassingen op de NKO. De reactienota helpt bij het inzichtelijk maken wat de wijzigingen op de NKO zijn en waarom dit plaatsvindt.</p>	

3. Overzicht wijzigingen NKO

Het is uit alle hiervoor beschreven suggesties, vragen en opmerkingen gebleken dat een aantal in de NKO opgenomen bouwstenen niet realistisch of wenselijk zijn om opgenomen te worden in de NKO of juist wel. In dit hoofdstuk zijn de wijzigingen samengevoegd met aanpassingen die voortkomen uit voortschrijdend inzicht binnen de projectorganisatie. Hieronder volgt een korte toelichting waarom een bouwsteen wordt verwijderd of toegevoegd uit één of meerdere oplossingsrichtingen. Ook worden de andere wijzigingen op de NKO nader toegelicht.

Aanpassing bouwstenen in oplossingsrichtingen:

- heggen toevoegen aan Velperwaard Arnhem, Ter versterking cultuurhistorische landschap wordt het heggenlandschap in het Rhedense deel van de Velperwaard uitgebreid naar het Arnhemse van de deel van de Velperwaard (oplossing 3);
- verwijderen windmolens bij Giesbeek, realisatie van kleine windmolens is op deze locatie niet mogelijk. Op deze locatie staat op dit moment een bos wat mogelijk nog verder wordt uitgebreid als afscherming van de toekomstige overnachtingshaven Giesbeek (oplossing 2);
- verwijderen drijvende zonnecellen Rhederlaag, uit de consultatie bleek discussie over de haalbaarheid van deze bouwsteen gezien de recreatieve functie van de recreatieplas. Daarbij dient te worden opgemerkt dat in de toekomst, gezien de grote transitieopgave naar duurzame energie, mogelijk grootschalige energiewinning niet is uit te sluiten. Deze veelal gebiedsoverstijgende afweging vindt binnen andere kaders plaats;
- steigers Vaalwaard, de steigers bij de Vaalwaard zijn niet passend bij de al uitgevoerde natuurinrichting van dit gebied en ook niet passend bij de beoogde autonome ontwikkeling van een overnachtingshaven (oplossing 2 en 3);
- verwijderen pontje Arnhem – Westervoort, vanwege mogelijke hinder beroepsvaart en moeilijke inpasbaarheid en wordt het pontje geschrapt (oplossing 4);
- horecagelegenheid op scheepswerf Arnhem, vanwege de nabijheid van een bestaand recreatiepunt (landwinkel IJsseloord) en de afgelegen ligging van de scheepswerf maakt deze bouwsteen niet haalbaar (oplossing 2);
- verwijderen zonnevelden op zuidzijde dijk tussen Arnhem en Rheden. onderzoek aan dijktraject 47_2 (Arnhem Rheden) is pas voorzien na 2020. Onderzoek naar eventuele zonnevelden op deze dijk kan hierin worden meegenomen (oplossing 2);
- toevoegen ruiterroute Hondsbroekse Pleij – Gemaal Liemers, er zal een ruiterroute worden opgenomen in de NKO van de Hondsbroekse Pleij tot aan Gemaal Liemers (oplossing 2);
- toevoegen fietsverbinding aan/ naast het viaduct van de A348 over de Steegse haven om op deze wijze een buitendijkse fietsverbinding te realiseren tussen de afrit van de A348 bij Rheden en de Van Alderburglaan (oplossing 2);
- toevoegen winning thermische energie (TEO) uit oppervlaktewater; aan de NKO zal het onderzoek naar winning thermische energie (TEO) uit oppervlaktewater worden toegevoegd in combinatie met WKO (oplossing 2);
- aangeven locatie vrij liggend fietspad Marsweg, in de NKO zal worden opgenomen dat het gaat om toevoegen fietspad tussen Rhederlaage meren en de Veerstal (oplossing 3 3n 4);
- toevoegen fauna passage A348, er worden 4 locaties toegevoegd voor faunapassages. Dit betreft onderdoorgangen Rozendaalse beek, en Beekhuizense Beek en de twee viaducten nabij Rheden (oplossing 4);
- toevoegen fietspad dijk Westervoort, er zal een vrij liggend fietspad op de buitenberm van de primaire kering bij Westervoort tussen de Driegaardensestraat, t/m toegang Putman worden toegevoegd. Ook zal het onderzoek naar weekend afsluiting voor auto's en motoren onder de spoorbrug worden opgenomen (oplossing 1);

- toevoegen behoud cultuurhistorie op De Groot terrein in oplossingsrichting 3, reden hiervoor is dat sanering niet het behoud van cultuurhistorische elementen op het terrein uitsluit (oplossing 3);
- aanpassing bouwsteen ooibos Koppenwaard, de bouwsteen wordt aangepast. Het beoogde areaal in oplossing 4 wordt verkleind naar ca 25 ha in het westelijk/noordelijk deel;
- toevoegen verbeteren verkeersveiligheid dijk Giesbeek in afstemming met autonome project overnachtingshaven Giesbeek waarin ook wordt gewerkt aan verbeteren verkeersveiligheid van de dijk (oplossing 1);
- Toevoeging bouwsteen aanpassing vaartijden / locatie bestaand veer Rheden, draagt bij aan het versterken van de recreatieve verbinding tussen Posbank en Rhederlaag (oplossing 3);
- toevoegen bosontwikkeling terrein de Groot, toevoeging van bos op het de Groot terrein draagt bij aan opgaven versterking ecologisch netwerk (oplossing 4).

Aanvulling opgaven in de NKO

- omdat de geformuleerde opgave om de komen tot een krachtig samenspel tussen rivierverruiming en dijkversterking nog weinig zicht geeft op hoeveel waterstandsverlaging wordt beoogd zal deze in de NKO nader worden geconcretiseerd. De opgaven genoemd in de NKO worden aangevuld met de opgave om in te zetten op ca 2 dm waterstandsverlaging in het projectgebied (bij een afvoer van 16.000 m³/s Lobith). Deze waterstandsverlaging kan o.a. benut worden voor het verminderen van de hoogteopgave van de dijken en als compensatie voor eventuele buitendijkse versterking.
- omdat met een daling van 2 cm/ jaar de rivierbodem van de IJsselpoort in 2050 ruim een halve meter en in 2100 anderhalve meter lager ligt wordt de opgave: draag bij aan het stopzetten van het uitschuren van het zomerbed, toegevoegd.
- Omdat een areaal van 60 ha ooibos in de Koppenwaard niet haalbaar lijkt wordt de opgave aangepast van 25-60 hectare in minimaal 25 ha.

Overige aanpassingen in de NKO

- in de NKO zal de definitie van struinpaden worden opgenomen;
- de term exclusieve verblijfsrecreatie wordt verwijderd uit NKO;
- in de NKO zal verduidelijkt worden wat met aanpassen oeverbelijning bedoeld wordt;
- de bouwstenentabel (bijlage 1 van de concept NKO) wordt verwijderd uit de NKO. Omdat alleen die bouwstenen die in de oplossingsrichtingen terecht zijn gekomen van belang zijn voor het vervolgproces heeft de bijlage, waar ook bouwstenen staan die niet zijn meegenomen in de NKO, geen toegevoegde waarde;
- aan hoofdstuk 2 is een paragraaf toegevoegd over het consultatieproces;
- in het document zijn diverse redactionele wijzigingen doorgevoerd bedoeld om de leesbaarheid te vergroten.